

چگونگی درآمدهای حاصله از قاچاق مواد مخدر با تأکید بر پول شویی

محمد محمودی^۱، مجید محمدی پور^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۰۱

از صفحه ۱۰۷ تا ۱۲۶

چکیده:

زمینه و هدف: امروزه پدیده مواد مخدر و جرائم مرتبط با آن به یک معضل اساسی برای بسیاری از کشورهای جهان تبدیل شده است. تنها مصداق جرم سازمان یافته‌ای که در حال حاضر در ج.ا.ایران رواج دارد، مربوط به مواد مخدر است که به دلیل اینکه تمام مراحل ارتکاب آن در داخل کشور انجام نمی‌گیرد به‌عنوان جرم سازمان یافته فراملی تلقی می‌گردد که هدف اصلی شکل‌گیری آن کسب منافع اقتصادی است. چهار دهه اقدام علیه مواد مخدر در کشور و باوجود هزینه‌های مادی و معنوی فراوان نتوانسته نتایج مطلوبی داشته باشد. پول‌شویی یکی از دلایل این امر است. برخی از فعالیت‌های غیرقانونی ارتكابی توسط باندها و گروه‌های جنایتکار همچون قاچاق مواد مخدر و پول‌شویی، گستره‌ای جهانی یافته و اکثر کشورهای دنیا را با خود درگیر نموده و همچون سیلی بنیان‌کن با آثاری مخرب و ویرانگر، امنیت، اقتصاد، سیاست و سایر ارکان اساسی کشورها را در معرض تهدید قرار می‌دهند.

روش: این تحقیق از لحاظ نوع، کاربردی و بر مبنای هدف تحلیلی-توصیفی است که از طریق مراجعه به مقالات مرتبط، مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی برای بررسی باندهای قاچاق مواد مخدر و درآمدهای حاصل از فروش مواد مخدر و تطهیر این درآمدها مورد استفاده قرار گرفته شده است.

یافته‌ها: تدوین و تصویب قوانین و مقررات متناسب و جامع داخلی، چندجانبه یا بین‌المللی می‌تواند در مبارزه با پول‌شویی حاصل از قاچاق مواد مخدر به‌عنوان یک جرم سازمان یافته مؤثر باشد.

نتیجه‌گیری: بررسی‌ها در منابع و اسناد نشان داد که ارائه راهکارهای مقابله‌ای با قاچاق مواد مخدر و از سوی دیگر تدوین قوانین مستحکم در رابطه با پول‌شویی که ضمانت اجرایی داشته باشند می‌توان از تبدیل پول‌های حاصل از فروش مواد مخدر به جنبه قانونی جلوگیری به عمل آید.

کلیدواژه‌ها: قاچاق مواد مخدر، پول‌شویی، جرم سازمان یافته، قوانین.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مبارزه با مواد مخدر دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول):

mohammadmahmoodi415@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مبارزه با مواد مخدر دانشگاه علوم انتظامی امین.

مقدمه

ارتباط میان گروه‌های سازمان‌یافته جنایی کشورهای مختلف و اعمال قوانین سخت‌گیرانه در برخی کشورها درباره ورود و خروج پول‌های بی‌حساب، سبب شده است تا درآمد برخی از این گروه‌ها به دیگر کشورها منتقل شده و سپس به شیوه‌ای مناسب در اختیار آنان قرار گیرد با توجه به موارد فوق و با در نظر گرفتن این نکته که کشور ما در همسایگی افغانستان به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده تریاک در جهان قرار دارد و در حال حاضر با حضور حدود ۲ میلیون معتاد، بازار مصرف مناسبی را برای قاچاقچیان تدارک دیده است. از سوی دیگر، عدم وجود قوانین مناسب در زمینه مقابله با پول‌شویی، شرایط حاکم بر اقتصاد کشور و نیازی که مسئولان کشور به تأمین منابع مالی از طریق سرمایه‌گذاران خارجی احساس می‌کنند، منجر به پیدایش وضعیتی شده است که شاید از منظر گروه‌های سازمان‌یافته تلقی شود؛ از آنجاکه قاچاق مواد مخدر و سایر جرائم سازمان‌یافته از جمله پول‌شویی به‌نوعی با یکدیگر ارتباط داشته و باندهای حرفه‌ای قاچاق مواد مخدر به‌محض کسب درآمدهای ناشی از این فعالیت، به فکر تطهیر درآمدهای ناشی از آن می‌افتند، این پدیده از سوی سازمان ملل متحد و کشورهای مختلف از جمله جرائم میافتند، این پدیده از سوی سازمان ملل متحد و کشورهای مختلف از جمله جرائم سازمان‌یافته تلقی و به‌منظور کنترل، کاهش یا متوقف نمودن ورود و یا دسترسی افراد به این مواد و مقابله با جرائم مخرب مرتبط با آن، کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های متعددی تنظیم و قوانین و مقررات مختلف پیشگیرانه و مقابله‌جویانه‌ای در سطوح داخلی و بین‌المللی تدوین گردیده است، به نظر می‌رسد اصلاح فرآیند مبارزه با قاچاق مواد مخدر و تصویب و اجرای قوانینی مستحکم و با ضمانت اجرای بالا به‌منظور مقابله با پول‌شویی حداقل در کوتاه‌مدت مؤثر خواهد بود و با اعمال قوانین و کنترل بر دارایی‌ها و نظارت بر میزان افزایش دارایی‌ها از جمله دارایی‌های قاچاقچیان مواد مخدر را از طریق یک سیستم هوشمند و منظم می‌توان افزایش غیرمنطقی و غیرواقعی را که اغلب از راه انجام جرائم سازمان‌یافته و به‌صورت نامشروع حاصل می‌گردد را رصد و کنترل کرد. گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پول‌شویی FATF مسامحه و تعلل در مبارزه با پول‌شویی را موجب سودآوری و گسترش فعالیت‌های مجرمانه و غیرقانونی دانسته و امکان به‌کارگیری بخش مالی رسمی کشورها به‌ویژه سیستم بانکی توسط مجرمین را موجب فسادپذیری بخش

مذکور می‌داند، اعتقاد بر این است که مجرمان با کسب سودهای سرشار همواره سعی بر نفوذ در دستگاه‌های سیاسی داشته و این امر موجب سست شدن بنیان‌های دموکراسی در کشورها می‌گردد. در این تحقیق ما به دنبال پاسخگویی به این سؤال هستیم که؛ درآمدهای حاصله از قاچاق مواد مخدر از چه راه‌هایی کسب می‌گردد و در چه راه‌هایی سرمایه‌گذاری می‌گردد؟

مبانی نظری

قاچاق: کلمه‌ای است ترکی به معنی بُرده و رُبوده و آنچه ورود آن به کشور و یا معامله آن، از طرف دولت ممنوع است.

مواد مخدر: مواد مخدر به داروئی اطلاق می‌شود که سبب بی‌حسی و رخوت و سستی گردیده و مصرف غالب آن‌ها موجب اعتیاد و دوام استعمال مخدرها موجب بروز نوعی جنون و اختلالات عصبی می‌گردد (دهخدا، ۱۳۵۲).

باند قاچاق مواد مخدر: باند توزیع مواد مخدر، متشکل از تعدادی بزهدار حرفه‌ای است که علاوه بر انجام دادن انواع جرائم مانند سرقت، زورگیری، اوباشگری و غیره درزمینه تهیه و توزیع مواد مخدر در اوزان سبک در محدوده شهرها و مکان‌های معین فعالیت می‌نمایند (حسینی و کرمی، ۱۳۹۷: ۲۵).

پول‌شویی: پول‌شویی عبارت است از هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر ظاهر دادن هویت عواید نامشروع به‌طوری که وانمود شود که از منابع قانونی سرچشمه گرفته‌اند (سازمان بین‌المللی پلیس کیفری).

جنبه‌های اقتصادی قاچاق مواد مخدر

به گفته غالب کارشناسان، عوامل اقتصادی از جمله مهم‌ترین عوامل رویکرد و اقبال افراد به امر قاچاق مواد مخدر بوده است، به‌گونه‌ای که برخی کشورها و دولت‌ها نیز منافع مادی خود را در پس اقتصاد برآمده از این مواد جستجو و اقتصاد آن‌ها، بر پایه منافع حاصله از قاچاق و ترانزیت مواد مخدر استوار است، به‌نحوی که یکی از عوامل مهم عدم توفیق جامعه بین‌الملل برای حل مسئله قاچاق مواد مخدر، منافع بعضی از کشورهای تولیدکننده و ترانزیت مواد مخدر است که حاضر نیستند ولو به قیمت از بین رفتن

انسان‌ها، از تجارت پرسود قاچاق مواد مخدر دست‌بردارند. روی دیگر درآمدزایی مواد مخدر برای برخی کشورها و دولت‌ها، هزینه آور بودن این مواد برای کشورها و دولت‌هایی خواهد بود که نه تنها حاضر به کسب درآمد از طریق اشاعه‌ی تولید و قاچاق مواد مخدر نبوده بلکه کسب درآمد به قیمت ویرانی زندگی افراد و از بین بردن انسان‌های دیگر را امری مذموم می‌دانند و امر مبارزه با افیون مواد مخدر را سرلوحه اعمال خود قرار داده‌اند. اقتصاد درآمدی مواد مخدر

تجارت غیرقانونی مواد مخدر با ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ میلیارد دلار گردش مالی و حدود ۶۰۰ میلیارد دلار سود سالانه، بعد از تجارت‌هایی نظیر نفت و تسلیحات نظامی، از تجارت‌های بزرگ دنیا محسوب می‌شود. در کنفرانس جهانی سازمان ملل متحد در مورد جرائم سازمان‌یافته جهانی در سال ۱۹۹۴ میلادی، درآمد تجارت جهانی مواد مخدر سالانه حدود ۵۰۰ میلیارد دلار و سود فعالیت‌های مواد مخدر در مجموع، ۷۵۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است. بر اساس آخرین آمار ارائه شده از سوی دفتر مقابله با مواد مخدر سازمان ملل متحد در تهران نیز، بیشترین سهم درآمد سالیانه حاصل از جرائم سازمان‌یافته، مربوط به قاچاق مواد مخدر است که بیش از ۳۲۰ میلیارد دلار آمریکا در سال برآورد می‌شود. بر اساس این آمار، سطح زیر کشت خشخاش در افغانستان در سال ۲۰۱۳ با رشدی ۳۶ درصدی روبه‌رو بوده و میزان تولید مواد افیونی در این کشور، ۴۹ درصد رشد داشته است، این حجم عظیم از مواد مخدر تولیدی که توسط هواپیماهای آمریکائی از افغانستان خارج می‌شوند، سالانه سودی حدود ۵۰ میلیارد دلار برای کشور آمریکا دربی دارد. در بحث اقتصاد درآمدی مواد مخدر، اقتصاد کشورهای پاکستان و افغانستان را می‌توان وابسته‌ترین اقتصادها به درآمدهای ناشی از این مواد دانست. در کشور پاکستان، درآمدهای غیرقانونی ناشی از قاچاق مواد مخدر، از سال ۱۹۹۰ اقتصاد این کشور را فعال نگه‌داشته و از سقوط آن جلوگیری کرده است و علیرغم اینکه در این کشور مجازات سخت از جمله اعدام علیه قاچاقچیان اعمال می‌شود، یک‌پنجم از کل صادرات، به عواید ناشی از صادرات مواد مخدر مرتبط می‌شود. اقتصاد کشور افغانستان نیز به دلیل درگیری این کشور با دو مقوله جنگ داخلی و مداخله‌های خارجی در طول دهه‌های اخیر، از اساس وابسته به مواد مخدر بوده عمده درآمد خانوارها از راه کشت، تولید و قاچاق

مواد مخدر به دست می‌آید؛ که در این اراضی بالغ‌بر 80 درصد تریاک جهان تولید می‌شود. بر اساس این آمار، میزان تولید تریاک در افغانستان در سال 2019 میلادی بالغ‌بر 6388 کیلوگرم بوده و ارزش معاملات این ماده افیونی در مزرعه نیز به ۱۱۰۰ میلیون دلار یعنی بیش از 4 درصد از تولید ناخالص داخلی آن کشور در سال ۲۰۱۹ رسیده است (ستاد مبارزه با مواد مخدر، ۱۳۹۳).

سازمان قاچاق مواد مخدر

۱- سازمان‌های هسته‌ای (مرکزی):

این سازمان‌ها به صورت مستحکم و معمولاً بین‌المللی در مرکز قرار دارند. سازمان‌های هسته‌ای به طور کلی تمام عملیات قاچاق مواد مخدر را از تولید، توزیع (کلی و جزئی)، امور اجرایی تا امور مالی آن، در دست دارند. عبارت‌اند از مافیا، کارتل‌های کلمبیایی، قاچاقچیان افغانی و پاکستانی.

۲- سازمان‌های ثانویه:

این سازمان مانند مکمل برای سازمان‌های مرکزی عمل می‌کنند و عموماً به یک نوع فعالیت می‌پردازند؛ مانند حمل‌ونقل مواد، تبدیل مواد به پول و یا انجام امور توزیع بر اساس شرایط خاص اقلیمی منطقه. این سازمان‌ها معمولاً جدا از هم کار می‌کنند ولی در اصل به هم وابسته هستند. به هر حال نکته مهم این است که گسستگی در شبکه قاچاق مواد مخدر باعث حذف سازمان‌های ثانوی می‌شود به خاطر این‌که سازمان‌های مرکز نمی‌توانند بدون سازمان‌های ثانوی ادامه حیات دهند.

۳- باندهای محلی

باندهای محلی وظیفه پخش مواد مخدر در مناطقی محلی را بر عهده دارند. اگرچه دلالتان مواد مخدر در این قبیل باندها برای ادامه زندگی هسته باند بسیار ضروری هستند؛ و نهایت این باندهای محلی هستند که مواد مخدر را به دست مصرف‌کنندگان می‌رسانند.

اقتصاد هزینه‌ای مواد مخدر

قاچاق مواد مخدر و درآمدهای غیرقانونی ناشی از آن، اقتصاد سالم کشورهای درگیر این مقوله را با مشکل مواجه و مبارزه با آن نیز، هزینه سنگینی برای کشورها به دنبال دارد، به طوری که کشف هر یک کیلوگرم مواد مخدر در حدود 400 دلار هزینه دربر داشته و از

سال 1988 تا سال 2005 میلادی جمعاً حدود ۸ میلیون دلار تنها در این بخش از سوی کشورهای آسیای مرکزی که در مجاورت بزرگ‌ترین مناطق تولید، توزیع و ترانزیت مواد مخدر قرار دارند هزینه شده است. آلودگی نیروهای پلیس به مواد مخدر، از بین رفتن نیروهای دولتی در مبارزه با مواد مخدر، هزینه‌های مربوط به دستگیری و اعدام قاچاقچیان، راه‌اندازی و نگهداری مراکز ترک اعتیاد، نگهداری و درمان معتادین و زندانیان مواد مخدر، هزینه‌های مربوط به طلاق، فروپاشی خانواده‌ها و فرزندان طلاق، بیماری‌های ناشی از مصرف و تزریق مواد مخدر، خارج شدن تعداد کثیری از جمعیت فعال و جوان کشور از گردونه کار، گرفتار شدن بخش قابل توجهی از منابع انسانی کشورها در حوزه‌های انتظامی، قضائی و درمان در رابطه با مواد مخدر، هزینه‌های مربوط به احداث ساختمان‌ها و بناهای موردنیاز، انسداد، حفظ و نگهداری مرزها و ایجاد مقرهای موردنیاز از جمله پاسگاه‌ها، برجک‌ها، خاک‌ریزها و... هزینه‌های مربوط به تجهیزات و امکاناتی که برای کشف، شناسایی و آموزش نیروها بکار گرفته می‌شوند، هزینه‌های مربوط به برنامه‌های پیشگیری و آگاه‌سازی افراد، کشف جرائم و رسیدگی به پرونده‌های متهمان جرائم مرتبط به مواد مخدر و سایر هزینه‌های ناشی از این‌گونه جرائم که در مجموع هزینه‌های کلانی خواهند بود، جملگی از مواردی است که در مباحث اقتصادی جرائم مواد مخدر (بخش هزینه‌ای) ورد توجه قرار می‌گیرند. همچنین، وجود ناامنی و شرارت در محل‌های قاچاق و ترانزیت مواد مخدر سبب می‌شود تا سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی اعم از داخلی و خارجی صورت نگرفته و کشورهای درگیر موضوع شاهد عدم توسعه‌یافتگی و فقر در این مناطق باشند. به‌علاوه، بر اساس آمار ارائه‌شده در کارگاه آموزشی همکارهای قضائی بین‌المللی در ایران، حدود 27 میلیون نفر از جمعیت بزرگ‌سال جهان گرفتار معضل اعتیاد هستند که مصرف مواد مخدر و روا نگردان به‌ویژه آفتامین‌ها و حشیش به‌عنوان ماده مخدر پرمصرف، هر ساله 200 هزار نفر را در جهان به کام مرگ می‌کشد. بر اساس همین آمار، 13 درصد مصرف‌کنندگان مواد مخدر در جهان دارای اختلالات روانی بوده و 20 درصد معتادان نیز مبتلابه ویروس ایدز هستند. بر اساس گزارش سال 2014 دفتر مقابله با مواد مخدر سازمان ملل متحد نیز، حدود ۴۳ میلیون نفر معادل 5 درصد از جمعیت 15 تا 64 سال جهان، در سال 2012 میلادی مواد مخدر مصرف کرده‌اند. همچنین در این آمار آمده

است، به‌طور کلی در سرتاسر جهان بیش از 15 میلیون نفر مصرف‌کننده تریاک، مرفین و هروئین هستند که حدود 11 میلیون نفر را مصرف‌کنندگان هروئین که کشنده‌ترین نوع مواد مخدر است تشکیل می‌دهند و این تعداد، سالانه حدود 340 تن هروئین را به‌صورت تزریقی یا استنشاقی مصرف می‌کنند که علاوه بر خروج این تعداد از جمعیت فعال و تولیدکننده کشور، بخش عظیمی از این مصرف‌کنندگان به انواع بیماری‌های ناشی از مصرف این مواد یا تزریق با سرنگ آلوده مبتلا شده و هزینه‌های نگهداری و درمان آن‌ها بر دوش دولت‌ها قرار می‌گیرد.

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ نوع؛ کاربردی و بر مبنای هدف تحلیلی-توصیفی است که از طریق مراجعه به مقالات مرتبط، مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی برای بررسی باندهای قاچاق مواد مخدر و درآمدهای حاصل از فروش مواد مخدر و تطهیر این درآمدها مورد استفاده قرار گرفته شده است.

یافته‌های تحقیق

بررسی‌ها در منابع و اسناد نشان داد که ارائه راهکارهای مقابله‌ای با قاچاق مواد مخدر و از سوی دیگر تدوین قوانین مستحکم در رابطه با پول‌شویی که ضمانت اجرایی داشته باشند می‌توان از تبدیل پول‌های حاصل از فروش مواد مخدر به جنبه قانونی جلوگیری به عمل آید.

تحلیل در خصوص قاچاق مواد مخدر

قرن 21 میلادی به‌عنوان قرن جرائم سازمان‌یافته مطرح است. خطر و تهدید جرائم سازمان‌یافته از آن جهت است که با برنامه‌ریزی و هدایت رهبران باتجربه و امکانات ویژه و مستمر صورت می‌گیرد گروه‌های مسلح قاچاق مواد مخدر تنها مصداق جرائم سازمان‌یافته در ایران محسوب می‌گردند که با اهداف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی با برنامه‌ریزی و هدایت رهبران باتجربه و کشورهای بیگانه و امکانات ویژه به‌صورت مستمر اقدام به قاچاق مواد مخدر در سطح گسترده می‌نمایند. بهترین راه برای مبارزه با مواد

مخدر ضربه زدن و منهدم نمودن ساختار و تشکیلات باندى و شبکه‌ای قاچاق مواد مخدر است از این رو بهترین راهکار، اشراف اطلاعاتی، بالابردن هزینه ارتکاب جرم و کاهش هزینه مقابله‌ای، تدوین سیاست کیفری مناسب و تقویت ابزارهای مبارزه و انعقاد قرارداد منطقه‌ای و بین‌المللی جهت همکاری‌های پلیسی، قضایی، اداری و... سرانجام تقوای مدیران جامعه و قضات و پلیس است.

مفهوم پول‌شویی یا تطهیر پول

تعاریف مختلف و متعددی از پول‌شویی چه توسط حقوقدانان و اقتصاددانان و چه در اسناد بین‌المللی ارائه شده است که در اینجا فقط چند نمونه از این تعاریف ذکر می‌شود. برخی از حقوق‌دانان پول‌شویی (تطهیر مال) را این‌گونه تعریف کرده‌اند:

منظور از تطهیر مال، مخفی کردن منبع اصلی اموال ناشی از جرم و تبدیل آن‌ها به اموال پاک است. به طوری که یافتن منبع اصلی مال غیرممکن یا بسیار دشوار گردد (میر محمدصادقی، ۱۳۷۷: ۳۳۲).

تاریخچه پول‌شویی

از زمانی که بشر ربودن مال غیر و سرقت را جرم دانسته است و یا با مفاهیمی مانند قاچاق کالا و به‌ویژه مواد مخدر و اسلحه آشنا شده است و یا مفهوم تروریستی را شناخته و آن را جرم تلقی کرده است، پدیده «پول‌شویی» به وجود آمده است. برخی بر این عقیده‌اند که ریشه واژه پول‌شویی را باید در مالکیت مافیا بر شبکه‌ای از رخت‌شویی خانه‌های ماشینی در ایالات متحده آمریکا در دهه ۱۹۳۰ جستجو کرد. در این سال گانگسترها، فعالیت گسترده‌ای در برخی از شهرهای آمریکا، همانند نیویورک آغاز کردند و از طریق ارتکاب جرائمی مانند اخاذی، فحشا، قاچاق مشروبات الکلی، پول‌های کلانی به دست می‌آوردند که لازم بود منشأ این درآمدها را قانونی و مشروع قلمداد کنند و گفته شده است که شاید علت انتخاب عنوان «تطهیر» یا «شست‌وشو» از همین‌جا نشأت گرفته است. در مهر و موم‌های اخیر شاید بتوان یکی از زمان‌هایی را که فعالیت‌های زیادی برای پول‌شویی در آن انجام گرفته است زمان تبدیل پول‌های اروپایی به واحد مشترک «یورو» دانست. طبیعی بود که با توجه به سیاست‌های پولی این کشورها و نظام بانکی به نسبت مطلوب آن‌ها، پول‌های کلان باید منشأ معلوم و قانونی می‌داشتند و ارائه پول‌های هنگفت برای

تبدیل به « یورو» توسط برخی که از راه نامشروع به دست آورده بودند منجر به کشف منشأ غیرقانونی آن‌ها و یا در مواردی منجر به کشف باندهای قاچاق و یا گروه‌های تروریستی می‌گردید؛ بنابراین افراد سعی در تبدیل پول‌های خود به کالا و خرید اموال گوناگون به‌ویژه اموال غیرمنقول نمودند.

انواع پول‌های کثیف:

انواع پول‌های که می‌تواند به‌صورت نامشروع در جامعه مطرح باشد، به سه گروه تقسیم می‌شوند که عبارت‌اند از: پول‌های کثیف و یا پول‌های آغشته به خون، پول‌های سیاه و پول‌های خاکستری (بیابانی: ۱۳۸۸).

1- پول‌های خاکستری:

پول‌هایی که از درآمدهای حاصل از فروش و کاره‌ای تولیدی به دست آید ولی از نظارت دولت پنهان می‌ماند و دولت از آن‌ها بی‌اطلاع است. پول‌شویان معمولاً برای فرار از مالیات این کارها را انجام می‌دهند (بیابانی: ۱۳۸۸).

2- پول سیاه:

پول‌های حاصل از قاچاق کالا است به‌طوری‌که درآمدهای حاصل از قاچاق کالا و شرکت در معاملات پرسود دولتی که خارج از عرف طبیعی در جامعه صورت می‌گیرند، باعث پیدایش این پول‌ها می‌شود (بیابانی: ۱۳۸۸).

3- پول کثیف یا پول‌های آغشته به خون:

مربوط به نقل و انتقال مواد مخدر است. حال در مورد این‌که چه کشورهایی شرایط تطهیر این پول‌ها را دارند، بستگی به ساختار اقتصادی آن کشورها دارد. عواملی نظیر ساختارهای اقتصادی ناسالم، شفاف نبودن قوانین، انحصارات و تمرکز قدرت در دست عده‌ای خاص، در کشور ما علاوه بر این عوامل، دولتی بودن اقتصاد، شرایط مناسبی و مساعدی را برای ایجاد پول‌های نامشروع و کثیف ایجاد می‌کنند (بیابانی: ۱۳۸۸).

مرحل پول شوئی

۱- مرحله جایگذاری^۱

این مرحله در واقع مرحله تزریق عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به شبکه مالی رسمی است. طی این مرحله، پول‌های نقد هنگامت به دست آمده، در ابعاد کوچک در سیستم مالی جای گذاری شده و سپس به صورت دارائی‌های دیگر مانند حواله پستی یا چک‌های مسافرتی مورد استفاده قرار گرفته و در نهایت به خارج از مرزها منتقل می‌گردند تا پول نامشروع، از محل تحصیل آن دور گردد، این مرحله معمولاً در کشوری که درآمد مجرمانه در آن تحصیل شده ارتکاب می‌یابد.

۲- مرحله لایه گذاری^۲

منظور از لایه گذاری، گمراه کردن زنجیره‌ی پیگیری و حسابرسی از طریق تبدیل درآمدهای نامشروع به منابع مالی با منشأ مبهم و نیز بی‌ارتباط نمودن درآمدهای غیرقانونی با منشأ آن‌ها به وسیله ایجاد شبکه‌ای پیچیده از مبادلات مالی پیاپی یا نقل و انتقالات مالی چندگانه باهدف نهائی مجهول گذاشتن هویت طرف‌های اصلی معامله یا منشأ اصلی این عواید است.

۳- مرحله یکپارچه‌سازی^۳

در این مرحله، تزریق درآمدهای شسته شده به جریان‌های اقتصادی مشروع و ایجاد ظاهر قانونی و پوششی مشروع برای عواید حاصل از جرائم، مدنظر است، به طوری که پول نامشروع و غیرقانونی به دست آمده، با منابع مشروع و قانونی مخلوط شده و دیگر هیچ ردی از خود باقی نمی‌گذارد. در این مرحله انتقال وجوه به کشورهایی صورت می‌گیرد که از ثبات اقتصادی بیشتری برخوردارند.

چه کسی پول شویی می‌کند؟

پاسخ ساده به این سؤال این است که مجرمین پول شویی می‌کنند؛ اما این پاسخ ساده‌تر از این است که حقیقت داشته باشد. واقعیت این است که بسیاری از کسانی که پول شویی

می‌کنند روحشان هم از این قضیه خبر ندارد؛ اما هر کسی که به یک مجرم برای پول‌شویی که عایدی از جرمش به دست آورده کمک کند، در اکثر حوزه‌های قضایی، یک پولشو محسوب می‌شود. این یعنی، بانک‌ها، وکلا، حسابدارها، دلالان ماشین و سایرین اگر اجازه دهند که کسی که قصد پول‌شویی دارد از کار آن‌ها استفاده کند، خود پولشو به حساب می‌آیند. به‌طور کلی، تنها دفاع این است که فرد ادعا کند که از این ماجرا اطلاع نداشته است؛ اما اثبات این ادعا معمولاً دشوار است و در اکثر حوزه‌های قضایی بی‌گناهی او به وکیل مدافع سپرده می‌شود. در بسیاری از کشورها، افرادی به‌جز این‌ها و مجرمین هم می‌توانند به خاطر تملک این عایدات جزء پول‌شوها به حساب بیایند. یکی از قابل‌تجربی‌ترین نمونه‌های آن همسر یا نامزد مجرمی است که می‌داند یا ظن می‌برد که شوهرش یا نامزدش از عایدات جرم برای خرید خانه، ماشین یا جواهرات او استفاده می‌کند. آخرین طبقه پولشوها فردی است که برای طرح نقشه به مجرم کمک می‌کند، حتی اگر خود در آن دستی نداشته باشد. پس حسابداری که فرار از پرداخت مالیات را پیشنهاد می‌دهد، خود یک پول‌شو به حساب می‌آید. در سراسر جهان قوانینی در حال تصویب است که دلالان اتومبیل، متصدیان مزایده، جواهرفروش‌ها و سایرینی که کالای بسیار پرقیمت معامله می‌کنند را وارد سیستمی کنند که بتوانند به طرق مختلف مشتریان خود را شناسایی کنند. این یعنی در این شغل‌ها، متصدیان باید آموزش‌های قانونی برای شناسایی پولشوها کسب کنند.

مبانی بین‌المللی مبارزه با پول‌شویی

در سطح بین‌المللی اقدامات مختلفی برای مبارزه با پول‌شویی انجام شده که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱- پیمان‌نامه وین:

اولین سند بین‌المللی است که در آن تعریفی از پول‌شویی ارائه شده است و راه‌هایی برای محروم کردن قاچاقچیان مواد مخدر از عواید فعالیت‌های مجرمانه‌شان و در نتیجه کاهش انگیزه آنان برای ادامه این فعالیت‌ها پیشنهاد شده است. در این پیمان‌نامه بر اهمیت بررسی موضوع پول‌شویی در سطح بین‌المللی و لزوم همکاری بین‌المللی برای مبارزه با این پدیده تأکید شده است.

۲- اتحادیه بین‌المللی مبارزه با پول‌شویی معروف به چهل توصیه :

یک سازمان همکاری میان دول است که در 7 فوریه 1990 به منظور مبارزه با پول‌شویی شکل گرفته است. هدف اصلی این اتحادیه در واقع مبارزه با مظاهر مختلف فعالیت‌های غیرقانونی است که بخش‌های اقتصادی کشور را تحت تأثیر خود قرار داده‌اند.

۳- کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه قاچاق مواد مخدر و مواد روان‌گردان:

این سازمان یکی دیگر از تلاش‌های بین‌المللی در جهت مبارزه با قاچاق مواد مخدر و نتیجه طبیعی آن یعنی جرم تطهیر پول ناشی از فروش مواد مخدر کنوانسیون مذکور است که به کنوانسیون مواد مخدر سازمان ملل متحد معروف بوده و در دسامبر 1988 در وین منعقد شده است. کنوانسیون که از 11 نوامبر 1990 لازم‌الاجرا شده است. در ماده 3 تطهیر پول را این‌گونه تعریف کرده است. اختفا یا انحراف ماهیت واقعی، محل استقرار، نقل و انتقال، حرکت، حقوق متعلقه یا مالکیت اموال با علم به اینکه چنین اموالی ناشی از جرم مقرر در بند a این ماده یا ناشی از عمل مشارکت در چنین جرمی است. کنوانسیون مذکور در مورخه ۱۳۷۰/۹/۳ تحت عنوان قانون مبارزه با مواد مخدر به تصویب مجلس شورای اسامی ایران رسیده است.

۴- کنوانسیون پالمو

کنوانسیون بین‌المللی خاص جرائم سازمان‌یافته فراملی در دسامبر 2000 در پالمو (ایتالیا) به امضای 147 کشور و به تصویب 28 دولت رسیده است و در ایران طرح تصویب کنوانسیون پالمو در قوه مجریه در حال رسیدگی است. این کنوانسیون یکی از جامع‌ترین و جدیدترین اسناد بین‌المللی است. این کنوانسیون که در 41 ماده و 6 پروتکل تدوین و تنظیم گردیده در ماده 6 با عنوان جرم انگاری تطهیر منافع حاصل از جنایات، تطهیر پول را تعریف کرده است.

رابطه قاچاق مواد مخدر با پول‌شویی

در نگاه اول شاید پرداختن به موضوع رابطه قاچاق مواد مخدر و پول‌شویی با اهمیت به نظر نرسد، لیکن با دقت در ارقام نجومی مبادلات تطهیر عواید قاچاق مواد مخدر در جهان، بیشتر به آثار مخرب این جرم پی خواهیم برد. تخمین دقیق میزان پول‌شویی درآمدهای ناشی از قاچاق مواد مخدر کار مشکلی است، چراکه منابع آماری مطمئنی در سطح

بین‌المللی و ملی در دست نیست و مخفی بودن ارتکاب اعمال مجرمانه و میزان درآمدهای ناشی از این اعمال و نیز عدم ثبت آن‌ها بر دشواری امر افزوده است. در توضیح رابطه قاچاق مواد مخدر و پول‌شویی و پاسخ به این پرسش که چرا عواید میلیاردی و غیرقانونی ناشی از این تجارت باعث شده تا به نحوی این جرم نیازمند تطهیر وجوه حاصله باشد باید گفت: اگر تطهیر درآمدهای ناشی از قاچاق مواد مخدر صورت نپذیرد، مسلماً قانون و دولت‌ها به منبع درآمد قاچاقچیان پی برده و این امر به معنی توقیف و مصادره اموال ناشی از قاچاق مواد مخدر خواهد بود. به عبارت دیگر، در بیشتر موارد، جرم پول‌شویی و تطهیر عواید ناشی از جرم، با قاچاق مواد مخدر پیوند خورده است و بیشترین وجوه شسته شده را درآمدهای ناشی از جرائم مرتبط با مواد مخدر از جمله قاچاق این‌گونه مواد تشکیل می‌دهد، به گونه‌ای که اگر قاچاق مواد مخدر ریشه‌کن گردد، موارد ارتکاب جرم پول‌شویی نیز بسیار کمتر خواهد شد. توضیح اینکه، اگر قاچاقچیان و باندهای مجرمانه نتوانند پول آلوده را شستشو نمایند، تمام فعالیت‌ها و شگردهایی که به کار گرفته‌اند بی‌نتیجه خواهد ماند و همین امر موجبی خواهد بود تا قاچاقچیان به فکر کسب درآمد از طرق دیگر باشند. جرم انگاری^۱ تطهیر درآمدهای ناشی از قاچاق مواد مخدر بر اساس مستندات بین‌المللی و منطبق‌های فرایندی است که به‌موجب آن قانون‌گذار جرم انگاری با در نظر گرفتن هنجارها و ارزش‌های اساسی جامعه و با تکیه بر مبانی نظری موردقبول خود، فعل یا ترک فعلی را ممنوع و برای آن ضمانت اجرای کیفری وضع بدیهی است که مرتکبین جرائم سودآور می‌کند مجرمین حسابگری هستند که با محاسبه هزینه ارتکاب جرم و سود ناشی از آن، یکی از دو راه ارتکاب جرم یا صرف‌نظر کردن از آن را انتخاب می‌کنند. از سوی دیگر، جرم انگاری و تعیین کیفر، هزینه ارتکاب جرم را تا حدود زیادی افزایش می‌دهد. بر همین اساس، در خصوص تطهیر درآمدهای غیرقانونی ناشی از قاچاق مواد مخدر هم اغلب کشورها به قید مجازات با مرتکبین این عمل برخورد نموده‌اند. قانون‌گذار جمهوری اسلامی ایران اما بدون توجه به اصل تناسب میان جرم و مجازات، در ماده ۹ قانون مبارزه با پول‌شویی مجازات این جرم را چنین معین مرتکبین

جرم پول‌شویی علاوه بر استرداد درآمد و عواید حاصل از ارتکاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل یا قیمت آن) به جزای نقدی به میزان یک چهارم عواید حاصل از این ماده محکوم می‌شوند تنها از جنبه بازدارندگی برخوردار نیست، بلکه اعمال یک چهارم جریمه نقدی مشوقی برای متخلفان خواهد بود و این عدم تناسب، با بند ۱ ماده ۳۰ کنوانسیون مبارزه با فساد (مریدا) که بر تناسب بین ضمانت اجراها با جرائم ارتكابی تأکید می‌نماید و جمهوری اسلامی ۱۳۸۷/۸/۱۴ به آن ملحق گردیده است مغایر است. با توجه به مطلب مذکور، مشخص می‌گردد که متأسفانه به دلیل عدم وجود تناسب میان جرم ارتكابی و مجازات تعیین‌شده به‌ویژه در مواردی که جرم منشأ، قاچاق مواد مخدر بوده و عواید کلان ناشی از این جرم مورد تطهیر قرار گرفته است، این مجازات فاقد بازدارندگی است.

مبارزه با پول‌شویی در جرم سازمان‌یافته قاچاق مواد مخدر

تجارت غیرقانونی مواد مخدر بعد از تجارت‌هایی نظیر نفت و اسلحه از تجارت‌های بزرگ دنیا محسوب می‌شود؛ این در حالی است که قاچاق مواد مخدر از سوی بسیاری از کشورها جرم انگاری شده است. یکی از موارد مرتبط با قاچاق مواد مخدر، استفاده از پول‌های نامشروع است که قوانین داخلی و بین‌المللی تدابیری را برای مبارزه با این پدیده خطرناک پیش‌بینی کرده‌اند. به‌طور معمول عملیات پول‌شویی از مسیر قاچاق سازمان‌یافته مواد مخدر و کالا عبور می‌کند. این موضوع آثار مخربی از جمله فرار سرمایه از کشور و ازدیاد خط فقر بر اقتصاد کشورها به‌جای گذاشته است. طراحی مدلی برای جریان جهانی پول‌شویی تهیه مدلی برای پول‌شویی که تخمینی نزدیک به واقعیت از این پدیده را ارائه دهد، به‌طور کلی کاری دشوار است. اما با توجه به این که عملیات پول‌شویی در هر کشور و در صورت لازم از سوی کسانی دنبال می‌شود که به‌نوعی با اقدامات بزهکارانه و جنایی مرتبط هستند، فعالیت پول‌شویی در آن کشور احتمال وقوع بیشتری می‌یابد. به‌عبارت‌دیگر، عاملان این اقدام در زمره افراد خلاف‌کار هستند و بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که رابطه مستقیم و مثبتی میان پول‌شویی و سطح جرائم در هر کشور وجود دارد. اقتصاددانان توجه چندانی به ارائه مدل در زمینه جریان جهانی پول‌شویی نداشته‌اند و از این جهت می‌توان گفت طراحی مدلی برای پول‌شویی نیاز بسیاری از کشورهاست.

اقدامات صورت گرفته در خصوص مبارزه با پول‌شویی در ایران در ایران نیز قبل از تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی قوانینی در خصوص جلوگیری از ارتکاب به این جرم وجود داشت اما کافی نبوده و به دنبال گسترش اقدامات جهانی برای مبارزه با پول‌شویی، در اواخر دهه هفتاد شمسی، بانک‌های کشور با موج درخواست بانک‌های کارگزار بین‌المللی برای ارائه خط‌مشی و دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی مواجه شدند، واژه‌هایی که در آن زمان بانک‌های کشور کمتر با آن آشنا بودند. عدم وجود خط‌مشی و دستورالعمل در این رابطه، حیات بانک داری بین‌المللی کشور را با تهدید مواجه می‌ساخت و لذا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، راسا اقدام به تدوین مقررات پیشگیری از پول‌شویی در مؤسسات مالی و تصویب آن در شورای پول و اعتبار نمود و در ماده 1 آن کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی را مکلف به تدوین دستورالعمل نظام بانکی کشور نمود.

قوانین: به دنبال گسترش اقدامات جهانی برای مبارزه با پول‌شویی، در اواخر دهه هفتاد شمسی، بانک‌های کشور با موج درخواست بانک‌های کارگزار بین‌المللی برای ارائه خط‌مشی و دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی مواجه شدند، واژه‌ای که در آن زمان بانک‌های کشور کمتر با آن آشنا بودند. عدم وجود خط‌مشی و دستورالعمل در این رابطه، حیات بانک داری بین‌المللی کشور را با تهدید مواجه می‌ساخت و لذا بانک مرکزی ج.ا.ا، راسا اقدام به تدوین مقررات پیشگیری از پول‌شویی در مؤسسات مالی و تصویب آن در شورای پول و اعتبار نمود و در ماده 1 آن کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی را مکلف به تدوین دستورالعمل نظام بانکی کشور نمود. از آنجاکه بانک‌ها راسا اقدامی در این خصوص به انجام نرساندند و با توجه به عدم وجود تجربه و آموزش چنین امکانی نیز برای آن‌ها وجود نداشت، بانک مرکزی ج.ا.ا، دستورالعمل مقررات پیش‌گیری از پول‌شویی در مؤسسات مالی را نیز تنظیم و اواخر سال ۱۳۸۱، آن را به شبکه بانکی کشور ابلاغ نمود.

هیئت‌وزیران نیز لایحه مبارزه با پول‌شویی را تصویب و برای طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نمود. لیکن تصویب این لایحه در مجلس با وقفه‌ای طولانی مواجه شد، به طوری که این لایحه در دو دوره مجلس در دستور کار قرار داشت.

در یازده اکتبر ۲۰۰۷ (نوزدهم مهرماه ۱۳۸۶) FATF طی بیانیه‌ای از کشورهای عضو خواست که کشور ایران را به دلیل عدم داشتن نظام جامع مبارزه با پول‌شویی جزو کشورهای پر ریسک طبقه‌بندی نمایند. این بیانیه هزینه‌های بانکداری بین‌المللی ایران را به شدت افزایش می‌داد. از سوی دیگر برابر اصل 48 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دولت مکلف است رقابت‌پذیری ناسالم اقتصادی (که موجب تضعیف بخش خصوصی قانونی می‌گردد)، ثروت‌های ناشی از رشوه، اختلاس، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی و فروش زمین‌های موات، مباحات اصلی، دایر کردن فساد و سایر موارد غیر مشروع را گرفته و به صاحب حق رد نماید و در صورت معلوم نبودن صاحب حق به بیت‌المال بدهد. این حکم را دولت باید با رسیدگی، تحقیق و ثبوت شرعی اجرا نماید.

به همین دلیل اقدامات جدی‌تر از سوی مقامات ذی‌ربط برای مبارزه با پول‌شویی در ایران صورت گرفت و در تاریخ 1386/11/17 قانون مبارزه با پول‌شویی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در تاریخ 1386/12/26 نیز آیین‌نامه مستندسازی جریان وجوه در کشور به تصویب هیئت دولت رسید. در فوریه ۲۰۰۸ FATF ضمن تأکید بر بیانیه مورخ 11 اکتبر 2007 در مورد ایران، به کشورهای عضو اعلام نمود که ایران در حال انجام اقداماتی مثبت در راستای مبارزه با پول‌شویی است، لیکن این اقدامات را کافی ندانسته و لذا بر بیانیه قبلی خود تأکید نمود.

در آبان ماه 1387، گروهی از بازرسان صندوق بین‌المللی از فعالیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری صورت گرفته در ایران بازدید به عمل آورده و اگرچه پیشرفت‌ها را راضی‌کننده اعلام کردند لیکن نسبت به اجرای قانون مبارزه با پول‌شویی (مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۱۷ که مشتمل بر دوازده ماده) به دلیل عدم تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی آن هشدار دادند. همچنین در اجلاس سالانه صندوق بین‌المللی پول در سال 2118، وزیر خزانه‌داری آمریکا نسبت به پول‌شویی در ایران هشدار داده و از کشورها خواست که در روابط مالی با ایران ملاحظاتی را مدنظر قرار دهند.

این بیانیه و گزارش بازرسان صندوق بین‌المللی پول، موجب تسریع در تنظیم آیین‌نامه‌های ذی‌ربط گردید به طوری که در 11 آذرماه ۱۳۸۸ آیین‌نامه اجرایی قانون

مبارزه با پول‌شویی به تصویب هیئت‌وزیران رسید و در تاریخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ با شماره ۴۳۱۸۲/ت/۱۸۱۴۳۴ ک به نهادهای ذی‌ربط ابلاغ شد.

تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع مواد 5 و 6 قانون مبارزه با پول‌شویی از جمله بانک مرکزی ج.ا.ایران بانک‌ها و مؤسسات مالی، اعتباری، بورس اوراق بهادار بیمه‌ها، بیمه مرکزی، صندوق‌های قرض‌الحسنه، بنیادها و مؤسسات خیریه و شهرداری‌ها و همچنین دفاتر اسناد رسمی، وکلای دادگستری، حساب‌رسان، کارشناسان رسمی دادگستری و بازرسان قانونی، جزء اشخاص مشمول آیین‌نامه می‌باشند. بر مبنای این آیین‌نامه کلیه مؤسسات اعتباری، بیمه‌ها و شرکت بورس موظف به شناسایی ارباب‌رجوع در ارائه انواع خدمات مالی و اعتباری خودی باشند و مشمول رعایت مفاد آیین‌نامه می‌باشند.

نتیجه‌گیری

از جمله مشکلاتی که پول‌شویی برای جامعه به وجود می‌آورد، گسترش فساد اداری و رشوه‌خواری و اختلاس، کاهش اشتغال مولد، اختلال در روند سرمایه‌گذاری، بی‌ثباتی و ناپایداری اقتصادی، رشد تورم و افزایش فاصله طبقاتی را می‌توان ذکر کرد. توجه به مطالب مطرح‌شده مشخص می‌نماید که قاچاق مواد مخدر با توجه به درآمدها و سودآوری بالای خود نقشی چشمگیر در افزایش ارتکاب جرم پول‌شوئی ایفا می‌نماید و اثرات نامطلوب این دو پدیده برای کشورهای مختلف مشخص گردیده و به سبب همین آثار منفی و گسترده است که اکثر کشورهای دنیا در راستای مقابله با این جرائم، تدابیری متناسب سیستم حقوقی و قضائی خود اندیشیده و عزمی جهانی با همکاری اکثر کشورهای دنیا به منظور تعقیب، رسیدگی و مجازات مرتکبین این گونه جرائم جزم گردیده است. نظام جمهوری اسامی ایران نیز اگرچه هزینه‌های بسیاری را برای مقابله با قاچاق مواد مخدر و پول‌شوئی متحمل گردیده است، اما تاکنون در این مسیر به موفقیت درخور هزینه‌های صورت گرفته نائل نیامده است و مهم‌ترین دلیل این امر نیز، تعدد مراجع سیاست‌گذاری، تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری در حوزه مبارزه با مواد مخدر و عدم تمرکز این امور در سازمان یا ستادی واحد است همچنین عدم مبارزه با پول‌شویی موجب شیوع بیشتر جرائم شده و تمایل به سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مولد را کاهش

داده و موجب تضعیف بنیان‌های اقتصادی کشور می‌گردد. تحصیل پول‌های کثیف و تطهیر آن، عملی خلاف و غیرقانونی بوده و دارای تبعات منفی بسیاری بر نظم و اقتصاد کشور است. به همین دلیل مبارزه با پول‌شویی مورد توجه جامعه جهانی قرار گرفته است و برخی کشورها نیز برای نیل به این مقصود اقدام به تصویب قوانین و مقررات ویژه‌ای نموده‌اند. در ایران هرچند برخی مخالف قانون پول‌شویی هستند و معتقدند که با وجود اصل 49 ق ۱. نیازی به قانون پول‌شویی نیست و در ضمن با نظام پولی مالی ایران همخوانی ندارد ولی باید گفت که کشور ما هم به توجه به این‌که در معرض ارتکاب رفتارهای مجرمانه‌ای نظیر خرید و فروش مواد مخدر قاچاق کالا و جرائم دیگر است که به دلیل فقدان الزامات قانونی، به‌سادگی در قالب فعالیت‌های مالی و سرمایه‌گذاری تطهیر می‌گردد و از جمله موارد مهم این عدم تمرکز، می‌توان به موضوع صلاحیت مراجع مختلف رسیدگی‌کننده به دو جرم قاچاق مواد مخدر و تطهیر درآمدهای ناشی از آن اشاره نمود. توضیح اینکه؛ در حالی که به‌موجب بند 5 ماده 5 قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب 1373 رسیدگی به تمامی جرائم مربوط به قاچاق مواد مخدر در صلاحیت دادگاه‌های انقلاب قرار گرفته است، رسیدگی به جرم پول‌شویی به‌موجب ماده 11 قانون مبارزه با پول‌شویی که شعبی از دادگاه‌های عمومی در تهران مقرر می‌دارد و در صورت نیاز در مراکز استان‌ها به امر رسیدگی به جرم پول‌شویی و جرائم مرتبط اختصاص می‌یابد که در صلاحیت دادگاه‌های عمومی است. به همین لحاظ، در حقوق داخلی کمتر شاهد طرح پرونده‌هایی با موضوع تطهیر درآمدهای ناشی از قاچاق مواد مخدر هستیم که امید است با اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر شاهد وحدت و همگون‌سازی مراجع رسیدگی‌کننده به دو جرم موصوف باشیم. با عنایت به مطالب پیش‌گفته، پیشنهادانی به شرح ذیل ارائه می‌گردد و امید است تا مورد توجه و استفاده مراجع ذی‌ربط در راستای اصلاح رویه‌های موجود و اتخاذ تدابیر مؤثرتر برای مبارزه همه‌جانبه با این پدیده‌های مخرب در جمهوری اسلامی ایران قرار گیرند.

برای تحقق مبارزه با پول‌شویی ابتدا باید نحوه معاملات اقتصادی را شفاف و نحوه نظارت‌ها را قانونمند کرد - شبکه بانکی درآمدهای کلان را مورد بررسی قرار دهد و مراجع قانونی و قضایی را مطلع کند تا منشأ این درآمدها را بیابند. به این ترتیب با نظارت گسترده

بر درآمدها از پول‌شویی و صدمات اقتصادی ناشی از آن کاسته می‌شود.

- زیرساخت‌های ضروری برای مبارزه با پول‌شویی از طریق برپایی یک رژیم حقوقی جامع و درعین‌حال سخت‌گیرانه پی‌ریزی شود

- دولت بسترهای لازم برای اجرای قانون مبارزه با پول‌شویی را آماده کند و فقط به ضمانت‌های اجرایی سخت‌افزاری یعنی برخوردهای فیزیکی اکتفا نکند چراکه به تجربه ثابت‌شده است، چنین شیوه‌هایی نتیجه مثبت نخواهد داشت.

- اقدامی دیگر که باید انجام داد وضع یک سری مقررات کارآمد و مناسب برای نظام پولی و بانکی و بنگاه‌های اقتصادی و نظارت بر حسن اجرای آن‌ها است تا از ورود منافع مادی نامشروع به چرخه‌های اقتصادی جلوگیری شود.

- اتخاذ تدابیر کیفی متناسب به‌منظور مقابله با مواردی همچون شروع به جرم و تکرار جرم پول‌شویی

- اصلاح سیستم مالیاتی در رابطه با فرار مالیاتی

- اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر به‌منظور اعطای صلاحیت به دادگاه واحد جهت رسیدگی به جرم قاچاق مواد مخدر و تطهیر درآمدهای ناشی از آن

- تسریع در تعیین تکلیف لایحه الحاق دولت جمهوری اسامی ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی که پس از تصویب در هیئت‌وزیران در سال 92، در مجلس شورای اسلامی در حال بررسی است.

- یکپارچه‌سازی و تنقیح قوانین و مقررات مربوط به مواد مخدر با بهره‌گیری از نظرات و پیشنهاد‌های کارشناسان و صاحب‌نظران در امر مبارزه با مواد مخدر و جرائم مرتبط با آن از جمله پلیس و ستاد مبارزه با مواد مخدر در پایان امید آن داریم تا با عزم ملی کشورهای جهان در سطح بین‌المللی و اتخاذ تدابیر متناسب و کارشناسی شده در امر مبارزه با مواد مخدر و تطهیر درآمدهای سرسام‌آور و هنگفت ناشی از آن در سطح داخلی، ضمن جلوگیری از ورود آسیب‌ها و لطمات جبران‌ناپذیر ناشی از این جرائم به پیکره اجتماع شاهد ریشه‌کن شدن این‌گونه جرائم در دنیا باشیم

منابع:

- بیابانی، غلامحسین و عصار، محمدتقی (۱۳۸۸). جرائم ملی، سازمان یافته و تشکیلاتی، انتشارات پلیس مبارزه با مواد مخدر.
- حسینی، سید تقی و کرمی، حمیدرضا (۱۳۹۷). عملیات اطلاعاتی مبارزه با مواد مخدر، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۳۹)، لغتنامه، تهران، چاپ سیروس.
- میر محمدصادقی، حسین (۱۳۹۳). حقوق جزای بین الملل، نشر میزان، چاپ اول.